

Programmaplan

||-STERK-|| VOOR NOORD

Samenwerken aan een kansrijke toekomst
voor alle inwoners van Leidschendam-Noord
(2021-2041)

Inhoud

Voorwoord	2
1. Proces tot nu toe	3
2. Actuele ontwikkelingen	6
3. Gezamenlijke ambitie, opgaven en resultaten	7
4. Organisatie	19
5. Communicatie	21
6. Financiën	23
7. Risicoanalyse en beheersmaatregelen	27

Bijlage I Geschiedenis van Leidschendam-Noord

Bijlage II Participatierapport Sterk voor Noord

Bijlage III Analyse Versterkingsprogramma Leidschendam-Noord

Bijlage IV Monitoring

Voorwoord

Veel inwoners wonen met plezier in Leidschendam-Noord en voelen zich er thuis¹. Hoewel er veel goed gaat, blijkt uit onderzoek dat er een aantal onderwerpen zijn die extra aandacht nodig hebben, zoals gezondheid, meedoen, veiligheid en wonen². Er is sprake van een kloof met de rest van de gemeente. Huishoudens hebben moeite om rond te komen. Er zijn gezinnen waarin er generatie op generatie geen werk is. Veel kinderen groeien op in armoede. Opgroeien in Leidschendam-Noord betekent dat je minder kansen hebt, ook later op de arbeidsmarkt. We willen dit tij keren en bouwen aan een toekomst met gelijke kansen.

De investeringen in Leidschendam-Noord blijken tot nu toe onvoldoende om de achterstanden in te lopen. Partners geven hierover aan dat zij de problemen niet alleen kunnen oplossen. Om nieuwe en creatieve oplossingen te vinden, is het noodzakelijk om over organisatiegrenzen heen samen te werken. In het programma Sterk voor Noord werken inwoners, gemeente, corporaties, maatschappelijke partners, zorginstellingen, scholen, het bedrijfsleven en politie samen aan een kansrijke toekomst voor alle inwoners in Leidschendam-Noord.

Er is veel energie bij inwoners en partners om aan de slag te gaan. We hebben een ambitieus doel geformuleerd. Een doel dat niet in één collegeperiode is te realiseren. De inwoners van Leidschendam-Noord verdienen een kansrijke toekomst!

Juliette Bouw
Wethouder “Sterk voor Noord”

¹ Leidschendam-Noord is de Heuvel/Amstelwijk en Prinsenhof hoogbouw samen.

² De Vitaliteitskaarten van de gemeente Leidschendam-Voorburg en de startnotitie Versterkingsprogramma Leidschendam-Noord.

1. Proces tot nu toe

Op 18 mei 2020 heeft de gemeenteraad verzocht een plan te maken voor het versterken van Leidschendam-Noord. De Raad nam unaniem de motie “Versterkingsprogramma Prinsenhof” (484) aan. De autobranden en onrust die ontstond door de coronamaatregelen waren hiervoor de directe aanleiding. Eerst is een analyse gemaakt van het gebied. Daarna is samen met inwoners en partners gewerkt aan het opzetten van het programma *Sterk voor Noord*³.

De eerste stap om te komen tot dit programmaplan was het opstellen van de startnotitie. Hierin werd duidelijk dat in Prinsenhof hoogbouw en in De Heuvel/Amstelwijk door partners al jarenlang wordt geïnvesteerd in het verbeteren van de sociale en fysieke leefomgeving (bijlage I Geschiedenis van Leidschendam-Noord). Dit heeft tot verbetering geleid, maar er is op diverse domeinen zeker winst te behalen. Belangrijke aandachtspunten zijn afval en ongedierte, overlast en sociaal-economische problemen. Regie en coördinatie zijn nodig om de samenhang en effectiviteit van de inzet in de wijken te verbeteren.

Inwoners en professionals die in het gebied wonen of werken, weten het beste wat er speelt. De aandachtspunten uit de startnotitie zijn daarom in participatietrajecten bij hen getoetst. Door samen deze analyse te maken, is de noodzaak voor een aanpak in deze wijken onderstreept. Samenvattend geven inwoners en partners de volgende aandachtspunten aan:

Jeugd en onderwijs: Niet alle leerlingen hebben gelijke kansen in het onderwijs. Instroomleerlingen en het aanpakken van taalachterstanden verdienen meer aandacht. Niet alle ouders zijn actief betrokken bij de schoolgang van hun kinderen. Ook zijn er zorgen om kindermishandeling en huiselijk geweld. In Prinsenhof hoog en De Heuvel Noord wonen veel alleenstaande ouders en dus ook kinderen die opgroeien in eenoudergezinnen. Jeugdigen uit Leidschendam-Noord bewegen minder, zijn minder actief bij sportverenigingen en maken minder gebruik van culturele voorzieningen. Meer kinderen hebben last van overgewicht.

Met inwoners wordt gesproken over Leidschendam-Noord. In een stembiljet geven inwoners aan wat zij het belangrijkste vinden.

³ In dit plan bedoelen we met partners alle betrokken partijen die zich in willen zetten voor een sterker Leidschendam-Noord, w.o. gemeente, corporaties, maatschappelijke partners, zorginstellingen, scholen, het bedrijfsleven en politie.

Financiële zelfredzaamheid: Armoede is een groot probleem in deze wijken. Werken is nog niet vanzelfsprekend. Veel kinderen groeien op in armoede. Er zijn verschillende drempels om mee te doen. Het beroep op zorg en begeleiding is hoger dan gemiddeld in Leidschendam-Voorburg. Andersom geldt dat het vertrouwen van een deel van de inwoners in de overheid laag is, waardoor zij geen aanspraak maken op zorg/ondersteuning. Niet iedereen kan meekomen op het gebied van taal. Hierdoor vinden inwoners de weg naar ondersteuning niet automatisch. Aanbod is vaak kortdurend en organisaties zijn niet altijd op de hoogte van elkaars aanbod.

In het Wereldcafé gaan partners met elkaar in gesprek over wat er nodig is in Leidschendam-Noord.

Fijn en veilig wonen: De bewonerssamenstelling in de wijken is cultureel en etnisch divers. Inwoners willen graag meer onderling contact met elkaar. Partners signaleren relatief veel eenzaamheid. Een aantal zaken hebben een negatieve invloed op het woonplezier, bijvoorbeeld de afval- en ongedierte problematiek. Ook zijn er signalen van woonoverlast, ondermijning en huiselijk geweld. In de wijken zijn groepen die voor overlast zorgen. Dit heeft een negatieve invloed op de veiligheidsbeleving van inwoners. Tegelijkertijd geven veel inwoners aan dat zij met plezier in Leidschendam-Noord wonen. Soms zouden ze graag binnen de buurt willen verhuizen, maar zijn de mogelijkheden hiervoor beperkt.

” **Het park is zo goed onderhouden. Ik heb respect voor iedereen die dat doet en de vijver schoonhoudt. Ik wandel er vaak doorheen met mijn man. Plein Prinsenhof is zo mooi en ze maken het goed schoon.**
Zwerfvuil stoort ik me aan. ”
Inwoner

In dit programmaplan staan de ambitie, opgaven en doelstellingen voor de komende jaren beschreven. De inbreng van inwoners en partners is hierin verwerkt (bijlagen II en III). Ook nemen we een voorbeeld aan de ontwikkelingen in het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (Rotterdam Zuid) en Pact Poelenburg Peldersveld (Zaanstad). Deze programma’s laten zien dat de samenhang tussen het sociale en fysieke domein erg belangrijk is net al langjarig commitment en integrale samenwerking.

De les uit het Nationaal Programma Rotterdam Zuid is dat een eenzijdige, stedenbouwkundige insteek niet voldoende is en weinig garanties biedt op structurele verbeteringen. Investeren in de fysieke leefomgeving moet hand-in-hand gaan met het versterken van de sociaaleconomische positie van inwoners.

Parels aan de Schie (gemeente Schiedam)

2. Actuele ontwikkelingen

Om te bekijken waar kansen liggen benoemen we een aantal trends voor de komende twintig jaar waar het programma Sterk voor Noord actief op inspeelt.

Kansenongelijkheid

Kinderen uit gezinnen met een lagere sociaal-economische status hebben minder vaak een thuisomgeving die hen uitdaagt en het mogelijk maakt om het allerbeste uit zichzelf te halen. De coronacrisis heeft de kansenongelijkheid verder vergroot volgens de Sociaal-Economische Raad. Deze kinderen verdienen extra kansen op volwaardig onderwijs en een goede toekomst. Daarom start het kabinet een Nationaal Programma Onderwijs. Dit biedt kansen voor het inlopen van achterstanden op de scholen.

Om nadelige gevolgen van de coronacrisis tegen te gaan, maakt ook de gemeente Leidschendam-Voorburg middelen vrij. Er is voor de komende jaren een sterke inhoudelijke samenhang tussen de herstelopgaven en het programma Sterk voor Noord.

Werkgelegenheid

Landelijke economische ontwikkelingen hebben ook invloed op het programma Sterk voor Noord. Tijdens de coronacrisis is de economie gekrompen. Deze trekt inmiddels weer aan. Er worden tot 2026 ruim 2 miljoen vacatures verwacht. Het aantal banen is in totaal groter dan het aantal werkzoekenden. Voor het onderwijs, de ICT en de zorgsector, maar ook in de horeca en retail, worden tekorten aan personeel verwacht. Er liggen kansen voor het programma Sterk voor Noord om inwoners zonder werk te helpen naar banen in bovenstaande sectoren.

Woningtekort

De huizenprijzen zijn explosief gestegen. Dit maakt koopwoningen minder toegankelijk voor starters en andere inwoners. Ouderen blijven langer zelfstandig thuis wonen. Er zijn onvoldoende betaalbare woningen voor mensen met lage inkomens. Naast nieuwbouw van sociale huurwoningen voor specifieke doelgroepen, zijn er oplossingen in een meer op doelgroepen gerichte toewijzing van de bestaande sociale woningen. Doorstroom kan worden bevorderd met de bouw van middel dure woningen. In Leidschendam-Noord is de verhouding tussen koop en huur en het aandeel sociale woningbouw scheef. Daarom moeten we goed kijken naar de samenstelling van de wijk en hoe we die met eventuele nieuwbouw kunnen versterken.

Ondermijning

Landelijk is er meer aandacht gekomen voor ondermijning. Ondermijning betreft georganiseerde illegaliteit die gebruik maakt van reguliere structuren. Met name de drugsindustrie zorgt voor ontwrichtende processen in de samenleving. Ondermijnende criminaliteit vindt een voedingsbodem in wijken waar armoede en andere achterstanden zich opstapelen. Om ondermijning aan te pakken is een repressieve en sociale aanpak hard nodig.

⁴ Researchcentrum voor onderwijs en arbeidsmarkt. Universiteit van Maastricht.

3. Gezamenlijke ambitie, opgaven en resultaten

Voor een geslaagde aanpak is een nieuw perspectief voor inwoners nodig. Met het programma Sterk voor Noord willen we bereiken dat in 2041 alle inwoners een kansrijke toekomst hebben. In het programma werken inwoners, gemeente, corporaties, maatschappelijke partners, zorginstellingen, scholen, het bedrijfsleven en politie hier samen aan. We verwachten dat het een generatie (20 jaar) duurt om de achterstanden in te lopen. Daarom is de inzet op dit programma voor de komende 20 jaar nodig.

In het programma stellen we de volgende ambitie centraal:

Samen zorgen we ervoor dat de achterstanden in Leidschendam-Noord op het gebied van onderwijs, financiële zelfredzaamheid en wonen worden ingelopen, en in een periode van 20 jaar stijgen naar het gemiddelde niveau van de gemeente Leidschendam-Voorburg.

Er wordt door inwoners en partners al veel geïnvesteerd in Leidschendam-Noord. Het is belangrijk dat partners goed van elkaar weten wat ze doen. Meer informatie over het aanbod staat in de startnotitie en is (deels) verwerkt in de opgaven. Dat is het vertrekpunt. Om de inzet op de thema's onderwijs, financiële zelfredzaamheid en wonen te laten slagen, is een stevige aanpak van overlast en criminaliteit onmisbaar. Criminaliteit ondermijnt het vertrouwen van inwoners in de samenleving. Door in dit programma integraal te werken, verbinden partners de harde kant (aanpak rondom veiligheid) met de zachte kant (aanpak in sociaal domein). Daarbij houden partners oog voor de samenhang met de leefomgeving en sociale cohesie.

Om inzichtelijk te maken wat de huidige en de streefsituatie is, zijn drie opgaven geformuleerd. In de opgaven staat we wat de situatie nu is en de gewenste situatie in 2041 is. In 2022 werken we verder met partners aan de uitvoeringsplannen per opgave. Per opgave zijn concrete initiatieven, acties en projecten opgenomen voor de kortere termijn.

Opgave 1: Jeugd & Onderwijs

Jeugdigen die opgroeien in Leidschendam-Noord hebben gelijke kansen op het ontwikkelen van talenten en vaardigheden

Situatie nu:

Kinderen en jongeren die opgroeien in Leidschendam-Noord scoren op verschillende indicatoren minder goed dan hun leeftijdgenoten elders in de gemeente. De kans op ontwikkelingsproblemen is groter. Bij gelijke intelligentie maakt het voor je schoolkeuze en schoolloopbaan steeds meer uit in welk gezin je geboren wordt⁴. Kinderen uit gezinnen met een lagere sociaal-economische status hebben minder vaak een stimulerende en faciliterende thuisomgeving. In de Heuvel Noord groeit 42% van de kinderen op in armoede en in Prinsenhof hoog is dat 27%. Gemiddeld gaat het in de gemeente om 9% van de kinderen⁵.

Ruim een derde van de jonge kinderen met een (grote kans op) onderwijsachterstand, woont in Leidschendam Noord. Achterstandscores zijn gebaseerd op vijf indicatoren: land van herkomst van ouders, opleidingsniveau vader en moeder, verblijfsduur in Nederland, deelname aan schuldhulpverlening en het opleidingsniveau alle moeders op school. De achterstandscores tonen aan dat het inzetten op ouders van deze kinderen belangrijk is voor het terugdringen van achterstanden in het onderwijs. Bijvoorbeeld door meer in te zetten op schuldenproblematiek. Het gaat ook vaak om kinderen die van huis uit niet voldoende gestimuleerd worden op het vlak van de Nederlandse taal. De voor- en vroegschoolse educatie klassen voor kinderen van 2 tot 4 jaar zijn een onderdeel van de *Brede School*. Hiermee wordt ingezet op het tegengaan van een onderwijsachterstand. Van de 126 leerlingen die voor- en vroegschoolse educatie volgen in de gemeente, krijgen er 44 les in de Waterlelie⁶. Ook in de Margriet volgen kinderen vve. Er is dus al aanbod dat aansluit bij de behoefte in de wijk, maar nog niet alle kinderen maken hier gebruik van. Het bereik ligt gemeente breed op ongeveer 77%⁷.

⁴ *Staat van het Onderwijs*. Onderwijsinspectie (2016) en *Gelijke kansen in het onderwijs*. SER (juni 2021).

⁵ Kinderen die opgroeien in huishoudens tot 110% van het sociaal minimum.

⁶ VVE: Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is een programma dat erop gericht is om onderwijs- of ontwikkelingsachterstand bij jonge kinderen van circa 2 tot 6 jaar te verminderen. Hierdoor kunnen deze kinderen een betere start maken aan het begin van de basisschool. Dat kan een positief effect hebben op hun verdere schoolloopbaan.

⁷ Peildatum: 1 oktober 2020. Bron: JGZ.

Achterstandscores van peuters en basisschoolkinderen

Peuters	Totaal aantal kinderen	Aantal kinderen met achterstandsscore ⁸
Heel LV	1195	125 (10%)
De Heuvel / Amstelvijk	45	10 (22%)
Prinsenhof	110	40 (36%)
Basisschoolkinderen	Totaal aantal kinderen	Aantal met achterstandsscore
Heel LV	6270	725 (12%)
De Heuvel / Amstelvijk	225	85 (38%)
Prinsenhof	470	150 (32%)
Alle kinderen LV	Totaal aantal kinderen	Aantal met achterstandsscore
Heel LV	7465	855 (11%)
De Heuvel / Amstelvijk	270	95 (35%)
Prinsenhof	580	190 (33%)

In deze wijken wonen meer jeugdigen met overgewicht dan in de rest van Leidschendam-Voorburg, wat nadelig is voor hun gezondheid. Ook dit hangt met diverse factoren samen, zoals onvoldoende bewegen, ongezonde voeding en de inrichting en het gebruik van de buitenruimte. Het project *Goed Bezig!* speelt hierop in. Hierin staat het bevorderen van een gezonde leefstijl onder jeugd van 0-19 jaar centraal. Tot slot blijft de deelname aan culturele voorzieningen achter.

Ik vind dat er te weinig georganiseerd wordt in de buurt voor de jongeren. Een buurthuis met verschillende betaalbare workshops zou erg fijn zijn en houdt ze bezig! Ze krijgen hierdoor ook meer contact met andere buurtgenoten.

Inwoner

Gewenste situatie in 2041:

Jeugdigen hebben in de toekomst net zoveel kansen op het ontwikkelen van talenten en vaardigheden als in andere delen van de gemeente. Prinsenhof hoogbouw en De Heuvel/Amstelvijk worden wijken met een meer gevarieerde sociaal-economische samenstelling. Dit betekent naast de inzet op jeugd ook een stevige aanpak om de situatie van hun ouders te verbeteren.

⁸ Cijfers van het CBS.

Jonge kinderen groeien op met extra aandacht voor hun taalontwikkeling. Hierdoor beginnen ze niet langer aan de basisschool met een achterstand. Alle ouders zijn in de toekomst bekend met het aanbod van voor- en vroegschoolse educatie voor kinderen vanaf 2 jaar en kennen het belang van de vroege taalontwikkeling van hun kinderen. Partners streven ernaar dat 100% van de kinderen deelnemen aan voor- en vroegschoolse educatie. Ook voor ouders is er in de wijk Nederlandse les.

Partners pakken leerachterstanden in het onderwijs aan en het verhogen van het uitstroomniveau naar het voortgezet onderwijs⁹. Om kinderen extra ontwikkelkansen te bieden, brengen zij meer tijd door op school en op de kinderopvang. Het onderwijs maakt onderdeel uit van een collectief aanbod. Er is een ruim aanbod van sport en culturele activiteiten, zodat jongeren in Leidschendam-Noord alle mogelijkheden krijgen om te ontdekken waar hun hart en talent ligt. Ouders zijn betrokken bij de schoolgang van hun kinderen en dit uit zich ook in participatie.

Het uitstroomniveau naar het voortgezet onderwijs komt in lijn met het gemeentelijk gemiddelde. Jongeren maken kansrijke keuzes voor een vervolgopleiding. Dankzij loopbaanoriëntatie weten ze welke richtingen een goede kans bieden op een baan. Zo wordt ingezet op een doorlopende lijn van onderwijs naar werk. Dat dit belangrijk is blijkt ook uit een onderzoek naar de maatschappelijke baten van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid. Het 1 niveau hoger afsluiten van het middelbaar onderwijs zorgt ervoor dat mensen tussen de 5400 en 6000 euro per jaar meer gaan verdienen. Daardoor is er meer bestedingsruimte.

De gezondheidsverschillen ten opzichte van andere kinderen in de gemeente worden ingelopen. Hiertoe wordt ingezet op gezonde voeding, het stimuleren van sport/ bewegen en de bekendheid van minimabeleid om de (sport)deelname te vergroten.

Doelen:

- Verhoging van de deelname aan voor- en vroegschoolse educatie
- Ouderbetrokkenheid wordt vergroot
- Meer kinderen hebben een gezond gewicht en een positief zelfbeeld
- Leerachterstanden worden ingelopen
- Kinderen stromen op een hoger niveau uit naar het voortgezet onderwijs
- Een doorlopende lijn van school naar werk
- Verhoging van deelname aan- en lidmaatschap van aanwezige clubs- en verenigingsleven, zoals bijvoorbeeld de bibliotheek, jeugdwerk, sportverenigingen en/of de scouting.

---

⁹ Een leerachterstand is een achterstand op een bepaald leergebied (lezen, schrijven, rekenen), die een kind heeft ten opzichte van kinderen met dezelfde leeftijd die hetzelfde onderwijs hebben genoten.

Meetbaar resultaat	Recente gegevens		Streefcijfer 10 jaar	Streefcijfer 20 jaar
Schoolresultaten (IEP Eindtoets)	2018-2019 Margriet (83,7) Springplank (82,3) <i>Landelijk</i> (82.2)	2019-2020 Door corona is er voor 2019-2020 geen eindtoets beschikbaar van de basisschool.	n.t.b. i.v.m. corona	Leerachterstanden ten opzichte van andere kinderen die hetzelfde onderwijs genieten zijn ingelopen.
Deelname aan voor- en vroegschoolse educatie (2020)	77% LV		85% L-Noord	100% L-Noord
% kinderen met overgewicht tot 15 jaar (2019)	16.9% L-Noord		14.1%	11.3% LV

Uitvoering in 2022:

In uitvoeringsplannen geven partners aan hoe de komende vier jaar wordt samengewerkt aan de doelen. Voor 2022 wordt ingezet op onderstaande acties en projecten in Leidschendam-Noord:

- We investeren in *Kansrijke Start* in de mogelijkheden van ouders om hun kinderen van jongs af aan gezond te laten opgroeien en in hun ontwikkeling te stimuleren, door meer ondersteuning te bieden in de vroegste fase van het leven van kinderen (de eerste 1000 dagen: preconceptie, zwangerschap en eerste levensjaren). We beginnen in De Heuvel, omdat daar veel alleenstaand ouderschap gesignaleerd wordt.
- Op de basisscholen in Leidschendam-Noord (Margriet en Springplank) zetten we in op extra tijd op school om ontwikkelkansen te bieden door bijvoorbeeld huiswerkbegeleiding, sport en cultuur aan te bieden. Dit staat ook in relatie tot het steunpakket van de rijksoverheid i.r.t. de extra achterstanden door het coronavirus.
- We vergroten de impact van het jongerenwerk. We bereiken meer jongeren van 16 tot 23 jaar en bieden passende activiteiten aan die bijdragen aan de ontwikkeling.
- We committeren ons aan de aanpak van overgewicht en het stimuleren van bewegen en gezonde voeding. De pilot *Kind naar gezonder gewicht* start in 2022. Daarin worden 25 kinderen begeleid om overgewicht tegen te gaan.
- Er is een aanvullend aanbod financiële educatie voor jongeren gericht op het voorkomen van schulden en het vergroten van vaardigheden op het gebied van geld.

Opgave 2 - Financiële zelfredzaamheid

Inwoners in Leidschendam-Noord kunnen zich financieel goed redden en doen mee naar vermogen

Situatie nu:

In Leidschendam-Noord hebben inwoners om diverse redenen moeite om aansluiting te vinden bij de arbeidsmarkt. Ze hebben onder andere te maken met schulden, armoede, taalachterstand en zorgvragen. Relatief veel inwoners zijn (langdurig) afhankelijk van een bijstandsuitkering en hebben een inkomen tot het sociaal minimum.

Het zorgen voor een financieel stabiele situatie, bij voorkeur door inkomsten uit werk en door het tijdig ingrijpen bij schulden, is essentieel. Met de pilot Vroeg Eropaf (vroegsignalering schulden) en het project Goed met geld vanuit de Plint wordt hierop ingezet. Stress door geldzorgen maakt dat je slechter slaapt en veroorzaakt ook andere gezondheidsproblemen. Gezondheidsklachten zijn daarom vaak een signaal dat er meer aan de hand is. Tegelijkertijd zijn langdurige gezondheidsproblemen een belemmering om mee te doen. Partners constateren dat voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid er te weinig kansen zijn op de arbeidsmarkt.

Gewenste situatie in 2041:

Prinsenhof hoog en De Heuvel/Amstelwijk worden wijken met financieel zelfredzame inwoners met goede perspectieven op de arbeidsmarkt en waar meedoen de norm is. Er groeien minder kinderen op in armoede, want de werkloosheid en het beroep op bijstandsuitkeringen is stevig verminderd. Inwoners worden in een vroeger stadium ondersteund en toe geleid naar laagdrempelige financiële hulp of bijvoorbeeld aanbod om hun taalniveau verder te ontwikkelen. De gezinnen kennen de weg naar minimaregelingen goed. Doordat armoede en schuldenproblematiek in het gebied afnemen, vermindert de stress in huishoudens en verbetert de gezondheid.

Doelen:

- Meer wijkbewoners krijgen laagdrempelige financiële hulp
- Meer wijkbewoners beheersen de Nederlandse taal goed
- Meer wijkbewoners zijn aan het werk en/of doen actief mee aan de samenleving
- Meer wijkbewoners kunnen gemakkelijker rondkomen
- Minder kinderen groeien op in armoede
- Er is meer sprake van ondernemerschap dat past bij het gebied

Meetbaar resultaat	Recente gegevens	Streefcijfer 10 jaar	Streefcijfer 20 jaar
Bijstandsuitkering (huishoudens) (2020)	Heuvel Noord 160 (21%) Prinsenhof hoog 391 (17%) LV 2.021	13.5% 11.5%	6% LV
% bijstandsuitkering langer dan een jaar (2020)	Heuvel Noord 19% Prinsenhof hoog 15%	12% 10%	5% LV
% huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum (2017)	Heuvel Noord 30% Prinsenhof hoog 21%	20% 15.5%	10% LV
Schuldhulpmaatje (2017 - feb. 2021)	43 hulpvragen L-Noord ¹⁰ 83 hulpvragen Leidschendam	Toename beoogd (preventie)	Toename beoogd (preventie)
Niet werkend, werkzoekend (2018)	Prinsenhof hoog 18.3%	13%	7.6 % LV
Ervaren gezondheid (gaat wel*) (2019)	Prinsenhof 25% Heuvel/Amstelvijk 28%	22% 23%	19% LV

*De Vitaliteitskaart werkt met een schaalvraag waarop inwoners kunnen antwoorden hoe ze hun gezondheid ervaren: van zeer goed, goed, gaat wel, tot zeer slecht. Bij de inwoners die 'gaat wel' aangeven zien we een relatief groot verschil t.o.v. het gemiddelde in LV.

Uitvoering in 2022:

- We intensiveren de inzet in Leidschendam Noord om inwoners uit de bijstand aan het werk te helpen. Daarom stellen we twee participatieconsulenten aan die zich specifiek richten op Leidschendam Noord. Het primaire doel is betaald werk. Als dat (nog) niet lukt zijn scholing en/of participatie de inzet. De participatieconsulent werkt integraal en gebruikt bijvoorbeeld de nieuwe doorbraakmethode voor professionals om maatwerk te maken én onderbouwen met een maatschappelijke rekensom en de wet¹¹.
- Partners sluiten het aanbod voor taal optimaal aan op de populatie. Daarmee worden ze effectiever en wordt het bereik vergroot. Dit aanbod organiseren partners dicht bij de inwoners in Leidschendam-Noord, bijvoorbeeld in multifunctioneel gebouw de Waterlelie of in de Bibliotheek dichtbij de basisschool de Springplank.
- We begeleiden 10 jongeren naar een schuldenvrije toekomst.

¹⁰ Let op: op postcodeniveau 2262/2263, hieronder vallen de wijken in Leidschendam-Noord. 52% van de aanvragen komt uit dit postcodegebied.

¹¹ <https://www.doorbraakmethode.nl/>

- We organiseren een spreekuur in de in de wijk voor inwoners met schuldenproblematiek. Er worden extra preventieve financiële maatjes ingezet om 20 extra trajecten vorm te geven. Juist als er financiële problemen dreigen te ontstaan is het cruciaal om snel te handelen. Doel van hulp is om het huishoudboekje op orde te brengen en daarmee stress te verminderen.
- Een schuldregisseur zorgt ervoor dat alle partners beter weten welk aanbod er georganiseerd wordt in de wijk en zorgt ervoor dat inwoners dit aanbod beter weten te vinden.

Opgave 3 – Fijn en veilig wonen

Prinsenhof hoog en De Heuvel/Amstelwijk zijn diverse wijken waar inwoners prettig en veilig wonen

Situatie nu:

Prinsenhof hoog en De Heuvel zijn unieke wederopbouwgebieden van nationaal belang. Karakteristiek voor het gebied is de hoogbouw die er staat, maar ook het groen. Inwoners waarderen het groen in het gebied. Het woningaanbod is nu vrij eenzijdig en bestaat voornamelijk uit (sociale) huurwoningen. De perspectieven voor inwoners met een modaal inkomen zijn beperkt. Dit betekent dat mensen met wie het sociaal-economisch beter gaat de wijken nu vaak verlaten. Ook wonen er soms te veel mensen in een te krappe woning.

Ik kies voor wonen, omdat ik Prinsenhof hoog woon. Het wonen in Leidschendam is erg prettig scholen, horeca en winkels in overvloed. Wel mis ik de doorstroommogelijkheid van koopwoningen.

Inwoner

Tijdens gesprekken met inwoners en uit het rapport van het participatietraject werd duidelijk dat de inwoners grotendeels tevreden zijn, ze wonen graag in de wijk. Het voelt als hun thuis. Hoewel Noord hun thuis is, voelen inwoners zich er soms niet veilig en zijn er zaken die ze graag aangepakt zien. Hangjongeren, (drugs)overlast, zwerfvuil en plaagdierenoverlast zijn onderwerpen die regelmatig genoemd zijn. Door pilots op het gebied van grofvuil en het verwijderen van meeuwnesten wordt extra ingezet op deze problematiek.

Er is veel geïnvesteerd om de sociale en fysieke leefomgeving te verbeteren. Een voorbeeld daarvan is de inzet in *Samen Beter*. Het doel van deze samenwerking is het creëren van een actieve en betrokken wijk waar inwoners meer verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leven en de sociale en fysieke leefomgeving. Woningcorporaties hebben diverse flats gerenoveerd, cameratoezicht toegevoegd in portieken en er wordt geïnvesteerd in extra flatcoaches.

Het basisteam van de politie staat voor de kernwaarden *veilig, vertrouwd* en *verbinding*. Met de komst van nieuwe wijkagenten in Leidschendam-Noord wordt er opnieuw geïnvesteerd in het contact met wijkbewoners. Op het gebied van veiligheid spelen er sociale problemen, ondermijning en jeugdoverlast. Om hierop in te zetten werken partners met elkaar samen in de *Lokale Kamer*. Hierin wordt een personsgerichte aanpak voor inwoners vormgegeven en worden plannen gemaakt voor de aanpak van (jeugd)groepen. In *Gebundelde Kracht* hebben partners specifiek aandacht voor inwoners met psychiatrische problematiek. Inclusie van deze wijkbewoners staat hierin centraal. Op het gebied van sociale cohesie zien we tot slot dat deze lager is dan gemiddeld in de gemeente. Met de komst van het *Buurthuis 2.0* willen partners de contacten onder wijkbewoners bevorderen.

Gewenste situatie in 2041:

In de toekomst is de leefomgeving veiliger en schoner. Inwoners voelen zich thuis in Leidschendam-Noord en voelen zich er veilig. Voor inwoners die meer te besteden hebben is er ook een passend woningaanbod. Hierdoor neemt het aantal inwoners dat er langer blijft wonen toe. Inwoners met of zonder werk, met verschillende opleidingsniveaus en gezinssamenstellingen wonen er door elkaar.

Door corona is iedereen nog meer op zichzelf. Mensen vermijden elkaar en praten bijna niet meer met elkaar. Daarvoor zou als het weer kan en de financiële mogelijkheid ervoor is, weer kleine buurt activiteiten of evenementen gehouden moeten worden. Zodat de mensen weer met elkaar in gesprek gaan en het sociale van de bewoners weer toeneemt.

Inwoner

Wanneer er plannen zijn om te herstructureren, of op een andere manier ingrepen zijn die impact hebben op het gebied van wonen en de openbare ruimte, dan wordt een gezonde leefomgeving bevorderd. Inwoners worden gestimuleerd tot beweging en ontmoeting. Het groen in het gebied blijft. Eventuele nieuwbouw is bij voorkeur gericht op het middensegment. Het aantal mensen met wie het sociaal-economisch beter gaat dat verhuist uit het gebied is afgenomen.

Veiligheidsincidenten worden door nauwe samenwerking in de zorg- en veiligheidsketen verminderd. Er is zicht op de jeugdigen die overlast veroorzaken of die vatbaar zijn voor de verleiding van snel geld. Er wordt ingezet op het voorkomen van nieuwe aanwas in de (drugs-)criminaliteit. Het aantal incidenten neemt af, en de veiligheidsbeleving van wijkbewoners neemt toe.

Doelen:

Veiligheid

- Voorkomen van jonge aanwas in de criminaliteit
- Minder overlast, sociale problemen en criminaliteit
- Meer wijkbewoners voelen zich veilig in hun eigen wijk

Wonen

- Minder afval- en ongedierte problematiek
- Meer gemengde woonmilieus door ingrepen in de (toewijzing van de) woningvoorraad, zodat woonruimte beschikbaar komt voor mensen met wie het sociaal-economisch beter gaat
- Meer wijkbewoners voelen zich verbonden met elkaar en met hun wijk

Meetbaar resultaat	Recente gegevens	Streefcijfer 10 jaar	Streefcijfer 20 jaar
Score sociale cohesie (2019)	5.1 Heuvel Noord 5.2 Prinsenhof hoog	5.5	6.1 LV
Misdrijven per 1000 inwoners (2020)	54,4 Heuvel Noord 81.9 Amstelvijk 34,7 Prinsenhof hoog	Afname beoogd	46.1 LV
Overlast (per 10.000 inwoners) (2020)	492.85 Heuvel/Amstelvijk 181,82 Prinsenhof*	Afname beoogd	254,92 LV
Incidenten betreffende sociale problemen (per 100 woningen) (2019)	7.0 Heuvel noord 7.1 Amstelvijk 6.9 Prinsenhof hoog	5.1 5.1 5.2	3.3 LV
Veilig voelen (rapportcijfer, 2019)	6.7 Heuvel Noord 7.0 Prinsenhof hoog	7.2 7.3	7.6 LV
Meldingen Afval Avalex (2020)	1880 (2020) 385 (2021 tot maart) Leidschendam Noord	Afname van 25%	Afname van 50%
Verhuisd na korte woonduur (2019)	28% Heuvel Noord	24%	20% LV

* De meldingsbereidheid ligt in Prinsenhof mogelijk laag. Hierdoor kan er in deze wijk aanvankelijk een stijging ontstaan.

Uitvoering vanaf 2022:

- Continueren van het stevig inzetten op het verminderen van de afvalproblematiek op korte termijn, door samen met inwoners te zoeken naar oplossingen tegen afvaloverlast. De Grofvuilpilot, waarin extra aanbiedplaatsen voor grofvuil zijn gerealiseerd, wordt eind 2021 geëvalueerd en krijgt in 2022 mogelijk een vervolg.
- Het project Voorkómen is beter dan vóórkomen, wordt uitgevoerd. Hierin staat het voorkomen van jonge aanwas in de drugscriminaliteit centraal. Vanuit dit project wordt in ieder geval een training gegeven aan moeders in het gebied. Ook komt een palet aan interventiemogelijkheden waaruit partners kunnen kiezen welke interventies zij afnemen en inzetten in het gebied. Daarbij kan o.a. worden gedacht aan escaperooms over drugscriminaliteit en de gevaren van snel geld voor jeugdigen. Hiermee zetten we in op het voorkomen van ondermijning.
- Er worden flatcoaches ingezet door de woningcorporaties om inwoners meer met elkaar in contact te brengen.

4. Organisatie

Het is belangrijk dat de partners van Sterk voor Noord en inwoners samenwerken en bijdragen aan het waarmaken van de ambitie. Nadat dit plan is vastgesteld, sluiten de partners de Deal voor Noord. In de deal spreken we af dat we ons hiervoor langdurig inzetten. De volgende stap is om samen uitvoeringsplannen te maken, waarin de doelstellingen uit dit programmaplan concreet worden gemaakt. Ook beschrijven we in deze plannen de manier waarop we toewerken naar het bereiken van de doelstellingen en hoe we daaraan gaan samenwerken.

Om dit te bereiken wordt een partneroverleg, dagelijks bestuur en een programmabureau opgezet. De uitvoeringsplannen worden door het partneroverleg opgesteld, door het dagelijks bestuur vastgesteld en ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.

Betrokkenheid van inwoners

De gesprekken met inwoners en de inbreng vanuit het participatietraject zijn een belangrijke basis voor de inhoud van dit programmaplan. Bewoners kennen het gebied het beste en kunnen aangeven wat er nodig is in Leidschendam-Noord. Het blijven betrekken van inwoners is een belangrijk uitgangspunt bij de vertaling en uitvoering van het programma. Formeel neemt een aantal inwoners deel aan het partneroverleg en zijn zij een partner bij het opstellen van de uitvoeringsplannen. Zo bouwen we in de overlegstructuren structureel ruimte in voor hun inbreng. Informeel blijven partners en inwoners in gesprek over wat er leeft in de wijk en zoeken partners inwoners op. Op scholen, bij de supermarkt, sportclubs, culturele activiteiten enzovoorts.

Uitvoeringsplannen

Het vaststellen van het programmaplan Sterk voor Noord is een belangrijk startpunt. In dit programma stellen de partners de ambitie en opgaven vast om naartoe te werken. In de uitvoeringsplannen wordt uitgewerkt wat daar voor nodig is en hoe we daarnaar toe werken. Zo behouden de partners de flexibiliteit om in te spelen op actuele ontwikkelingen in de samenleving. De opgaven worden uitgewerkt in meerdere uitvoeringsplannen. De looptijd van de uitvoeringsplannen hangt af van de opgave. De plannen beslaan een periode van 1 tot 4 jaar om in te kunnen spelen op veranderende omstandigheden. Periodiek worden de plannen bijgesteld naar aanleiding van opgedane ervaringen en nieuwe kansen.

In de uitvoeringsplannen wordt uitgewerkt:

- Doel van de inspanning en hoe dat bijdraagt aan het realiseren van de ambitie
- Welke deelresultaten worden geleverd en ~~in~~ hoe deze bijdragen aan de realisatie van de ambitie
- Een concreet plan van aanpak waarin tussenstappen, inzet en samenwerkingsafspraken zijn vastgelegd. Met tijdelijke werkgroepen, waarvan de samenstelling per opgave verschilt. Niet alleen de partners, maar ook andere organisaties, zelforganisaties en inwoners kunnen hierop aansluiten als zij hierin een bijdrage kunnen leveren. Organisaties kunnen later toetreden bij de uitwerking van een plan als dat nodig is.
- Een overzicht van de geldende beleidskaders.

- In de uitvoeringsplannen wordt uitgewerkt welke communicatiestrategie wordt ingezet om het genoemde deelresultaat te behalen. Participatie is een vast onderdeel. We ondersteunen wijk- en inwonersinitiatieven en luisteren naar ideeën van inwoners.
- Risico's en beheermaatregelen.

Het uitgangspunt in de uitvoering is dat we professionals inzetten in dit gebied die pragmatisch zijn en op een innovatieve manier naar oplossingen zoeken. Ze werken outreachend en sluiten goed aan bij de belevingswereld van inwoners. In de wijken wonen veel inwoners met een niet-westerse achtergrond. Het is van belang dat professionals die werkzaam zijn in de wijken, aansluiting vinden bij alle inwoners. Het beheersen van multicultureel vakmanschap is daarom een belangrijke voorwaarde. We zetten onze medewerkers in naar verhouding van de problemen in het gebied.

Voor de inzet in Leidschendam-Noord gelden een aantal belangrijke werkprincipes. Bij de uitwerking en uitvoering van de uitvoeringsplannen hanteren de partners deze met elkaar:

- De belevingswereld van inwoners staat voorop, niet het beleidsmatig perspectief.
- Partners werken integraal samen, dwars door werkvelden en domeinen heen.
- Doen wat nodig is en aanwezig zijn in de haarvaten van het gebied.
- Reactivering van de eigen kracht van inwoners.
- De aanpak in Leidschendam-Noord is breder in de gemeente van belang. Succesvolle interventies kunnen ook elders in de gemeente worden uitgerold.

Voortgangsrapportage en monitoring

Partners beschrijven de voortgang van het programma in een jaarlijkse voortgangsrapportage. In het programma Sterk voor Noord staan drie thema's: Jeugd en Onderwijs, Financiële zelfredzaamheid en Wonen. Per thema zijn verschillende doelstellingen geformuleerd. Om deze doelen de komende jaren te monitoren, zijn per doel indicatoren vastgesteld (Bijlage IV Monitoring). De indicatoren geven inzicht in de voortgang per doel. Verder zal ieder uitvoeringsplan periodiek geëvalueerd worden. Als een actie niet werkt dan zullen we verbeteringen doorvoeren en in het uiterste geval stoppen. We gaan hiervoor gebruik maken van de **PDCA** (Plan-Do-Check-Act) methode. Daarnaast laten we per uitvoeringsperiode een maatschappelijke kosten/baten analyse uitvoeren. Zo wordt per periode duidelijk wat het maatschappelijk rendement is.

5. Communicatie

Heldere communicatie is van groot belang voor het slagen van dit programma. Zichtbaar en bereikbaar zijn voor en luisteren naar de inwoners staat centraal in onze aanpak.

Inwoners, jong en oud, willen ook aandacht voor de positieve dingen van Noord. Wijk- en inwonersinitiatieven worden daarom breed ondersteund en krijgen meer media-aandacht. Uitgangspunt van de communicatie is dat de partners van het programma leidend zijn in het contact en de communicatie met inwoners. De partners van Sterk voor Noord hebben vaak het eerste en het meeste contact met inwoners. Kinderen en jongeren gaan dagelijks naar school, inwoners met een uitkering zijn bekend bij uitkeringsinstanties en huurders zijn bekend bij de woningcorporaties.

Inwoners en maatschappelijke partners worden actief betrokken bij de keuzes die gemaakt worden en de stappen die gezet worden om de achterstanden op het gebied van onderwijs, financiële zelfredzaamheid en wonen in te lopen en in 20 jaar te laten stijgen naar het gemiddelde niveau van de gemeente Leidschendam-Voorburg. De betrokkenheid van inwoners helpt ons om de inzet en acties beter te laten aansluiten hun behoefte. Ook bieden we de inwoners zo de mogelijkheid om zelf in actie te komen en een deel van de uitvoering op zich te nemen.

Hoe wordt dit bereikt?

Sinds september 2020 is het programmateam actief zichtbaar en bereikbaar voor inwoners en partners. Er zijn gesprekken gevoerd met partners en inwoners en er is een actief participatietraject opgezet waarin inwoners aan konden geven wat zij van de wijk vinden en wat ze graag aangepakt zien. Via de slogan “Waar maak jij je sterk voor?” kan iedereen zijn bijdrage leveren aan het programma. Al 132 inwoners willen actief betrokken blijven bij het verder uitwerken van de uitvoeringsplannen van Sterk voor Noord. Met deze groep zetten de partners de komende periode de gesprekken voort. Niet iedereen volgt trouw alle communicatie vanaf het begin. Voor inwoners die later beginnen met het lezen van communicatiemiddelen, is het hele programma wellicht nog nieuw. Ook daarom is het belangrijk om het doel te blijven herhalen in elke communicatie-uiting: een kansrijke toekomst voor alle inwoners van Leidschendam-Noord.

Inwoners staan centraal

In Leidschendam-Noord wonen inwoners die om uiteenlopende redenen nu minder goed worden bereikt. In het programma besteden partners daarom extra aandacht aan het bereiken van unusual suspects. We willen meer én andere inwoners bereiken en betrekken, zodat een goede afspiegeling van inwoners meedenkt en meedoet. Bij het kiezen van de vorm van communiceren en vraagstelling wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de interesses van de doelgroep. Veel inwoners vinden het bijvoorbeeld prettig om te participeren op momenten dat het hen uitkomt. Een digitaal platform met interactiemogelijkheden, zoals een poll en een enquête, sluit aan bij deze behoefte. Ook sluit de communicatie aan bij de zorgen en behoeften van inwoners. Informatie moet toegankelijk zijn, niet altijd alleen digitaal.

Inzet van sleutelfiguren

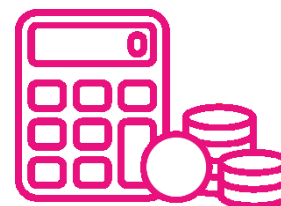
De sleutelfiguren in het gebied zijn erg belangrijk. Deze groep is gemotiveerd om het contact met hun achterban te versterken. Zij zijn bekend met wat er leeft. Voor onder andere de gebiedsregisseur, de opbouwwerkers en de sociaal werkers is een belangrijke rol weggelegd.

Wat is hiervoor nodig?

Het programmabureau zet in 2022 een website op die gebruikt kan worden voor professionals die actief zijn in het gebied. De website wordt ook een informatieplatform voor inwoners die meer willen weten over onderwerpen die via de (sociale) media van de partners en het programmabureau worden genoemd. Het platform kan ook gebruikt worden voor participatiedoelstellingen. Voor verdere communicatie richting inwoners wordt gebruik gemaakt van de bestaande kanalen van partners, zoals (digitale) nieuwsbrieven, posters, sociale mediakanalen, een-op-een gesprekken en bijeenkomsten. Er wordt bijgehouden hoe inwoners reageren op de participatie- en communicatiemiddelen. Bijvoorbeeld hoeveel inwoners een enquête invullen, hoeveel websitebezoeken er zijn, wat het bereik via social media is, hoe bijeenkomsten bezocht zijn en hoe tevreden men is met het participatieproces.

Het programmabureau ondersteunt partners en inwoners in de communicatie en participatie, en neemt waar nodig het voortouw. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de partner- en inwonersniewsbrieven en inwonersportretten.

6. Financiën

Een langdurig commitment van de gemeente - en de andere betrokken partijen – is alleen geloofwaardig met ook een langdurig financieel perspectief om dit commitment kracht bij te zetten. Het is tegelijkertijd onrealistisch om nu al een financieel plaatje neer te leggen dat gedetailleerd is onderbouwd voor de gehele periode tot en met 2041. Dat leert het beeld uit andere gemeenten ook. Bovendien zijn de gesprekken over bijdrages van andere overheden en Europa nog in volle gang, al dan niet gezamenlijk met andere gemeenten.

Dat neemt niet weg dat we nu al aan de slag gaan en er budget nodig is vanuit de gemeente als vliegwiel om plannen en projecten snel te starten en meerjarig te borgen. Dat betreft vooral het opzetten van een klein maar krachtig programmabureau, het ontwikkelen van een versterkte samenwerking tussen alle maatschappelijke partners, het betrekken van de inwoners en met een aantal instrumenten die al voldoende zijn uitgewerkt dan wel versterkt worden.

Dit financiële hoofdstuk bestaat daarom uit drie perspectieven: een kort (2022), een middellang (2023-2025) en een lange termijn financieel perspectief (2026-2041). Ieder financieel perspectief is zo uitgewerkt dat het financiële instrumentarium de raad optimaal in zijn controlerende rol positioneert en het programmabureau de mogelijkheid geeft om effectieve instrumenten en aanpakken te ontwikkelen. De tabel hieronder geeft een totaaloverzicht van de financiën, waarna dit per perspectief wordt onderbouwd.

	Korte termijn 2022	Middellange termijn 2023-2025	Lange termijn 2026-2041
Budget uit bestaande bronnen	€672.500	€1.325.000	Nog niet bekend
Te ontvangen subsidies	Nog niet bekend	Nog niet bekend	Nog niet bekend
<i>Extra benodigd budget</i>	<i>€365.000</i>	<i>€1.810.000</i>	<i>Nog niet bekend</i>
Vormen bestemmingsreserve Sterk voor Noord	-	-	€ 8.800.000
Totaal	€1.037.500	€3.135.000	€ 8.800.000

Financiën programmabureau 2022-2025

Met het programmaplan wordt een belangrijke vervolgstap gezet voor een langdurige inzet om de ambitie voor Leidschendam-Noord waar te maken. Om invulling te geven aan deze ambitie is een sterke programmaorganisatie nodig. Het gaat hierbij om programmamanagement, een programmasecretaris, communicatie en een werk- en bewonersbudget (voor inhuur, locaties, onderzoek, diensten, snelle opvolging van bewonersinitiatieven e.d.). Het programmabureau ondersteunt alle partijen die gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor de uitvoering van het programma Sterk voor Noord en is een cruciaal onderdeel om het programma te laten slagen. Het bureau zorgt voor de verbinding en coördinatie tussen partijen in de wijk. Het programmabureau zorgt voor monitoring, budgetbeheer en het informeren van de raad. De totale kosten voor de formatie zijn €255.000 op jaarbasis, waarvan €110.000 reeds gedekt is uit bestaande formatie. Daarnaast gaan we uit van een werk- en bewonersbudget van €140.000 per jaar.

Dit budget is bijvoorbeeld bedoeld voor bewonersinitiatieven, bijeenkomsten en communicatie. De inzet van het programmabureau wordt voor de komende vier jaar in de begroting opgenomen. Voorgesteld wordt dit te bekostigen uit de algemene reserve. Dit betreft €285.000 per jaar voor de jaren 2022-2025.

Korte termijn perspectief: 2022

- *Uitvoeringsplannen 2022*

De meeste van de activiteiten voor 2022 zijn al geconcretiseerd. Het is daarom goed mogelijk deze redelijk nauwkeurig financieel te plannen. Voor de activiteiten in 2022 zijn waar mogelijk bestaande budgetten benut. Er is een overlap met het Corona herstelbeleid met name voor de opgave Financiële zelfredzaamheid. Door de coronacrisis is de bestaande problematiek in Leidschendam-Noord door Corona verergerd en is er snel actie nodig. We maken hierbij gebruik van nieuwe en innovatieve werkwijzen. Daarom wordt voorgesteld om vooruitlopend op het gehele bestedingsplan een deel van de middelen uit de bestemmingsreserve Herstelbeleid te bestemmen voor het programma Sterk voor Noord. Hierbij gaat het om activiteiten die passen bij het vastgestelde bestedingskader. Naast de inzet uit bestemmingsreserve Herstelbeleid wordt een deel van de opgaven voor jeugd en onderwijs naar verwachting uit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) gedekt. De mogelijkheden om activiteiten te dekken uit het NPO worden besproken met betrokken organisaties. Voor Leidschendam-Voorburg is er in het totaal €1,3 miljoen beschikbaar. Onderstaand worden de financiën van de concrete projecten per opgave voor 2022 weergegeven, inclusief de dekkingsbron.

Opgave Jeugd 2022

Activiteit	Bedrag	Budget
Project kansrijke start	€ 50.000	Gemeentefonds
Langer op school/ huiswerkbegeleiding	n.t.b.	Nationaal Programma Onderwijs (hoogte van het bedrag is nader te bepalen na overleg met betrokken organisaties)
Onderzoek behoefte jongerenwerk	€ -	Regulier
Kinderen naar een gezonder gewicht	€ 37.500	Regulier/Menzis
Financiële educatie jongeren (10 klassen)	€ 10.000	Herstelbeleid
Totaal	€ 97.500	

Opgave Financiële zelfredzaamheid

Activiteit	Bedrag	Budget
Doorbraakconsulenten/maatwerk	€ 190.000	Herstelbeleid
Taal aanbod en proef kinderopvang	€ -	n.t.b.
Extra banen	€ -	Via partneroverleg
Schuldhelp jongeren	€ 96.000	Herstelbeleid
Spreekuur geld in de wijk (PING)	€ 45.000	Herstelbeleid
Schuldregisseur in de wijk	€ 40.000	Herstelbeleid
Extra preventieve schulphulpmaatjes	€ 20.000	Herstelbeleid
Totaal	€ 390.000	

Veilig en fijn wonen

Activiteit	Bedrag	Budget
Verminderen van de afvalproblematiek en overlast	€ 50.000	Algemene Reserve
Mooier maken Leidschendam Noord	€ 30.000	Algemene Reserve
Moedertraining	€ 15.000	Coalitie tegen ondermijning (landelijk budget)
Flatcoaches	€ 60.000	Bestedingsplan Langer zelfstandig thuis wonen
Totaal	€ 155.000	

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat in 2022:

- € 400.000 aan uitvoeringsprojecten gedekt wordt uit herstelbeleid
- € 272.500 aan uitvoeringsprojecten gedekt wordt uit overige bestaande budgetten
- € 365.000 aan uitvoeringsprojecten en kosten programmabureau wordt gedekt uit de algemene reserve (€ 80.000 voor uitvoeringsprojecten en € 285.000 voor het programmabureau)

Middellange termijn perspectief: 2023-2025

- *Uitvoeringsplannen 2023-2025*

Parallel aan de uitvoering van de bovenstaande projecten, gaat het programmabureau verder met het maken van uitvoeringsplannen voor de drie opgaven voor 2023 en verder. Het jaar 2022 wordt hierbij als financiële blauwdruk gebruikt en we gaan uit van nagenoeg hetzelfde bedrag aan benodigde middelen en dekking als in 2022. De bestedingswijze van de middelen hangt af van wat we in de uitvoeringsplannen met elkaar afspreken. Overigens is het de verwachting dat het gebiedsgericht werken steeds meer ingebed raakt en dat er nog vaker inzet kan worden gedaan vanuit lopende budgetten. Op die manier kunnen we het gebiedsgericht werken in Leidschendam Noord ook na 2024 duurzaam borgen. Uitgaande van ongeveer eenzelfde dekking voor de kosten in 2022, ontstaat daarmee over de periode 2023-2025 een dekkingstekort van maximaal €1,8 miljoen.

Totaalbeeld 2022-2025

Om de doelen van het programma te halen is het van belang voldoende middelen hiervoor te bestemmen. Een groot deel van de activiteiten/ projecten wordt gedekt uit bestaande middelen. Om continuïteit van het programma en de benodigde uitvoeringsprojecten te borgen wordt dus voorgesteld om totaal over de periode 2022-2025 € 2,2 miljoen uit de algemene reserve te bekostigen.

Lange termijn perspectief: 2026-2041

Voor de periode na 2025 is er nog geen duidelijk beeld welke activiteiten verricht gaan worden. Daarvoor is meer tijd nodig en daar zal ook in de periode 2022-2025 aan gewerkt gaan worden. Bovendien zijn er deze lange termijn diverse externe factoren die een belangrijke rol kunnen spelen in de inhoud en financiering van het programma Sterk voor Noord. Naast de eerder al genoemde subsidiemogelijkheden, kan ook gedacht worden aan de economische ontwikkelingen, andere beleidsterreinen die van invloed zijn op het programma (denk bijvoorbeeld aan de energietransitie en de mogelijke effecten hiervan op de woningen en infrastructuur in de wijken), landelijke ontwikkelingen op het gebied van veiligheid, et cetera.

Desalniettemin zal de uitvoering van het programma om de gestelde doelen te bereiken, in de periode 2026-2041 geld kosten. Ook is een stevig signaal nodig dat de gemeente een langdurig commitment geeft aan dit programma.

Daarom wordt voorgesteld om voor de periode 2026-2041 nu een bedrag te reserveren door het instellen van bestemmingsreserve. Het daadwerkelijk gebruik daarvan zal afhangen van de besluitvorming door de raad over de plannen die het programmabureau te zijner tijd zal indienen namens het college. Ervan uitgaande dat het extra benodigde budget in de periode 2022-2025 circa € 550.000 per jaar is (€2,2 miljoen gedeeld door 4 jaar), en veronderstellende dat aanboren van externe financieringsbronnen succesvol is, maar er minder geld beschikbaar is vanuit reguliere budgetten, wordt de raad gevraagd een bestemmingsreserve Sterk voor Noord te vormen van € 8,8 miljoen (€ 550.000 maal 16 jaar).

7. Risicoanalyse en beheersmaatregelen

Bij dit programma vindt op twee niveaus risicoanalyse en risicomanagement plaats: op projectniveau (uitvoeringsplannen) en op programmaniveau. Onderstaand zijn de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen op programmaniveau opgenomen. Per uitvoeringsplan/project is er ook uitgebreid aandacht voor de risico's en beheersmaatregelen.

Langdurig commitment

Zoals eerder benoemd leert de ervaring in andere gemeenten dat de aanpak van een wijk of stadsdeel niet van vandaag op morgen is geregeld.

Het vergt tijd voordat duurzame resultaten merkbaar zijn. Het risico bestaat daardoor dat het commitment bij partners en inwoners vermindert. Via een heldere communicatie en in de uitvoeringsplannen worden doelen voor de korte, middellange en lange termijn aangegeven. Daarnaast blijven we investeren in de samenwerking en communicatie met partners en inwoners. We besteden aandacht aan (kleine) successen om het enthousiasme vast te houden. Zichtbare verbeteringen zijn daarbij cruciaal. Het programmabureau monitort continu of afspraken worden nageleefd en schaalte op of stelt besluitvorming voor als het programma in gevaar komt.

‘ Aan een programma van tien jaar heb je niets. Als je stappen vooruit wilt maken, dan moet je denken aan minimaal twintig jaar. Alle partijen die je wilt betrekken bij een programma moeten zich aan de programmaduur committeren, ook de gemeente. Je geeft geen garantie tot de hoek. De raad mag van samenstelling veranderen, het college ook, en er mogen nieuwe schoolbesturen komen, maar we houden ons aan de afspraken. ’

Marco Pastors Programmadirecteur NPRZ

Integraliteit en maatwerk

Integraliteit en maatwerk kunnen de sleutel zijn om huishoudens te ondersteunen en tot een duurzame oplossing te komen. Het risico bestaat dat hier geen ruimte voor is, bijvoorbeeld door tijdsgebrek bij de professional. Indien nodig doorbreekt het programma ook de bestaande kokers en werkwijzen, waardoor er weerstand ontstaat. Dat kan zowel binnen als buiten de gemeente het geval zijn.

Financiën

De looptijd van dit programma is 20 jaar. Vanwege veranderingen in de context is het voor de financiën niet mogelijk om op detailniveau zo ver vooruit te kijken. Bij de uitvoeringsplannen wordt aangegeven wat het financiële kader is. De uitputting monitoren we nauwkeurig. Bij afwijking of het risico dat doelen niet worden gehaald door een gebrek aan financiële middelen volgen aangepaste voorstellen. Voldoende financiële ruimte is de randvoorwaarde voor het slagen van dit programma. In het uiterste geval kan het programma niet verder.

Meten is weten

In dit programmaplan zijn doelen en resultaten benoemd. Het risico bestaat dat er in de toekomst te weinig of onvergelijkbare cijfers zijn en dat daarmee resultaten niet kunnen worden aangetoond. Om dit te voorkomen maken we waar mogelijk gebruik van de standaard en meerjarig beschikbare cijfers van het CBS en vitaliteitsscores. Ook worden de definities helder vastgelegd.